

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 80
van **VERA CELIS**
datum: 25 oktober 2017

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Beelddatabank 'Archief voor Onderwijs' - Toegang voor leerlingen

De beelddatabank 'Archief voor Onderwijs' biedt sinds zijn lancering in januari 2016 een bijzonder waardevolle collectie van audiovisueel materiaal voor het onderwijs aan. Uit het antwoord van de minister op mijn schriftelijke vraag nr. 333 van 27 februari 2017 blijkt dat het platform in zijn eerste levensjaar gegroeid is naar ruim 26.000 actieve gebruikers, waarvan 16.000 docenten of leerkrachten en 10.000 kandidaat-leerkrachten uit de lerarenopleiding.

In dezelfde schriftelijke vraag bevroeg ik de minister over de mogelijkheid om op termijn ook leerlingen toegang te verlenen tot het platform. Uit haar antwoord bleek dat VIAA, samen met het Departement en andere stakeholders, overleg pleegde over de "mogelijkheden tot authenticatie van leerlingen" die noodzakelijk zou zijn om hen toegang te kunnen verlenen tot een onderwijsbeelddbank met auteursrechtelijk beschermd materiaal. De minister meldde ook dat er een omgevingsanalyse en een survey werd uitgevoerd om de verwachtingen van het veld en van experts hierover in kaart te brengen.

1. Kan de minister een stand van zaken leveren over de inspanningen om ook leerlingen toegang te verlenen tot het platform 'Archief voor Onderwijs'?
2. Welke resultaten kwamen er uit de survey en de omgevingsanalyse als resultaat?
3. Kan de minister hierbij ook meer toelichting leveren over de pilootprojecten die zouden worden opgestart? Hoeveel scholen en leerlingen werden hierbij betrokken? Op welke manier ging men te werk en wat waren de resultaten?
4. Kan de minister aangeven of ook de juridische kwestie rond de bescherming van de auteursrechten is uitgeklaard? Binnen welk juridisch kader kunnen minderjarige leerlingen toegang krijgen?
5. Zal 'Archief voor Onderwijs' ook binnenkort voor alle leerlingen uit het leerplichtonderwijs toegankelijk worden? Is er een specifieke timing? Hoe zal een eventuele uitrol ondersteund worden op praktisch en communicatief vlak?

ANTWOORD

op vraag nr. 80 van 25 oktober 2017

van **VERA CELIS**

1. VIAA is in 2016 gestart met het in kaart brengen van de noden, wensen en mogelijkheden betreft de toegang voor leerlingen leerplichtonderwijs tot Het Archief voor Onderwijs. Daartoe werden in het kader van een omgevingsanalyse lerarenopleiders en leerkrachten bevestigd. Ook stakeholders en mogelijke partners - als AgODi (Discimus, MAGDA), Vlaamse Scholierenkoepel en de content partners - werden bevestigd en er werd een eerste juridisch advies ingewonnen. In het kader van een proefproject van VIAA 'Actief met Archief' werden in 2017 ook eerste piloottrajecten uitgevoerd rond activerende werkvormen voor leerlingen met audiovisueel archiefmateriaal, dit zowel in lager als secundair onderwijs. Eind 2017 wordt ook verder onderzoek verricht naar leerlingentoeegang door een aantal co-creatiesessies in samenwerking met imec.livingslabs, die de praktische eisen aan het 'Archief voor Onderwijs'-platform en de gebruikersaanpak concreet in kaart moeten brengen.
2. De opzet van de survey naar het brede onderwijsveld was ruimer dan enkel een bevestiging van noden en wensen t.a.v. leerlingentoeegang. Ook de huidige lespraktijk met audiovisueel materiaal en de positionering van Het Archief voor Onderwijs hierin werden in kaart gebracht. De survey toonde onder andere aan dat video meer en meer zijn weg vindt naar de klas. In vergelijking met de resultaten uit 2013 is bijvoorbeeld het videogebruik in het secundair onderwijs meer dan verdubbeld. Het Archief voor Onderwijs is bovendien in de top 3 beland van platformen waar men met grote tevredenheid audiovisueel materiaal vindt op maat van de klas.

Wat betreft toegang voor leerlingen geven 6 op 10 leerkrachten aan dat dit een heel belangrijke functionaliteit is. 5 op 10 leerkrachten geven bovendien aan het platform vaker in te zetten als toegang voor leerlingen mogelijk zal zijn. Deze nood aan toegang voor leerlingen zet zich sterker door in secundair onderwijs in vergelijking met lager onderwijs, waar men een meer afwachtende houding aanneemt. De bevestiging toont ook duidelijk aan dat de ontwikkeling van nieuwe functionaliteiten voor leerlingen noodzakelijk zal zijn (bijvoorbeeld een door de leerkracht voorgeselecteerd aanbod waar leerlingen mee aan de slag kunnen in klassikale context).

Tenslotte werden ook de huidige lespraktijk en noden aangaande activerende werkvormen met audiovisueel materiaal bevestigd. Slechts 2 op 10 leerkrachten maakt vandaag reeds gebruik van deze lesmethodiek. Redenen voor non-adoptie zijn volgens de leerkrachten een gebrek aan tijd, expertise rond videobewerking en een gebrek aan didactiek of passend lesconcept. In het kader van het proefproject 'Actief met Archief' wordt door VIAA dan ook sterk ingezet op samenwerking met de lerarenopleidingen en wordt ook gekeken naar mogelijkheden van 'train-the-trainer-workshops'.

3. Gezien de omgevingsanalyse de nood aan een aantal specifieke functionaliteiten voor leerlingen naar voor bracht, worden vanaf eind 2017 een aantal co-creatiesessies met leerkrachten lager en secundair onderwijs, met ICT-coördinatoren en administratief onderwijspersoneel opgezet. Deze co-creatiesessies moeten resulteren in een voorstel voor een specifieke gebruikersaanpak voor leerlingen op Het Archief voor Onderwijs

en een beheerdersmodule voor de leerkracht. In de sessie met ICT-coördinatoren en administratief onderwijspersoneel wordt bovendien ook verder ingegaan op de mogelijkheden omtrent authenticatie van leerlingen en bewaring van opdrachten. Pas daarna zullen de eerste pilootprojecten rond leerlingentoegang opgestart worden.

In het kader van activerende werkvormen met audiovisueel materiaal werden in 2017 wel piloottrajecten uitgevoerd binnen het proefproject 'Actief met Archief', dit zowel in het leerplichtonderwijs als in verschillende trajecten in de lerarenopleidingen. In samenwerking met VRT, J.E.F., Mediawijs en Moovly creëerde VIAA toolkits voor de ondersteuning van activerende werkvormen met videomateriaal. Deze toolkits werden afgetoetst bij 27 lerarenopleidingen en worden vervolgens via piloottrajecten in de praktijk gebracht.

4. De komst van de GDPR (General Data Protection Regulation), de vraag van leerkrachten om zelf toegang tot leerinhoud te kunnen regelen en de nood aan een veilige manier om leerlingen te registreren (met toestemming van de voogd/ouder), zorgt voor een complexe juridische oefening. VIAA wil in de loop van 2018 rond deze vragen verder werken en hoopt tot een werkbaar en juridisch afgetoetst kader te komen.
5. Afhankelijk van de uitkomst van de co-creatie sessies, van de juridische analyse en van de eventuele bouw van bijkomende functionaliteiten voor het testtraject en uiteraard de beschikbare middelen bij VIAA, zullen in het najaar van 2018 een beperkt aantal piloottrajecten met toegang voor leerlingen uitgevoerd worden in enkele scholen. Gebaseerd op deze piloottrajecten zal dan in het voorjaar 2019 gestart worden met de ontwikkeling van een versie van Het Archief voor Onderwijs die leerlingentoegang ondersteunt. Een gefaseerde uitrol zou dan vanaf september 2019 mogelijk zijn. De fasering en de mate van toegang zal mee bepaald worden door de vraag uit het onderwijs, de resultaten van de juridische aftoetsing en ook van de beschikbare middelen bij VIAA.